

Juryrapport

KHMW Jan Brouwer Scriptieprijs 2026 – Geschiedenis

Joëlle Kraaijeveld, MA, Universiteit Leiden

From Prey to Predator? Transmitting Communal Trauma Memory in Early Christian North Africa (3rd-5th century CE)

Beste Joëlle,

Met jouw ResMA scriptie *From Prey to Predator? Transmitting Communal Trauma Memory in Early Christian North Africa (3rd-5th century CE)* laat jij zien dat je niet terugdeinst voor onderzoek naar buitengewoon complexe thema's, zoals dat van de collectieve verwerking van religieuze conflicten. Centraal in jouw scriptie staat de invloed van vervolging en geweld op de vorming van het wereld- en zelfbeeld van een vroeg-Christelijke gemeenschap in Noord-Afrika. Hiertoe heb je teksten, rituelen en materiële overblijfselen geanalyseerd en geïnterpreteerd. Je hebt hierbij vat gekregen op een moeilijk doordringbaar bronnencorpus.

Wat op de jury grote indruk heeft gemaakt is de originele manier waarop jij nieuwe inzichten hebt weten te verwerven over een tot nu toe onderbelicht aspect van vroegjoodse en vroegchristelijke samenlevingen binnen de antieke Mediterrane wereld, namelijk de emotionele dimensie van religie. Waar in de door jou geraadpleegde secundaire literatuur beschrijvingen van religieus geweld doorgaans zijn aanvaard als verslagen van feitelijk geweld, trek jij deze aanname in twijfel. Als eerste oudhistorica pas jij de bevindingen van moderne collectieve traumastudies toe om te betogen hoe en waarom de door de Romeinen vervolgte christenen in Noord-Afrika gedurende de derde en vierde eeuw CE het ondergane geweld hebben verwerkt. Daarbij laat je zien met welke langetermijneffecten dit geweld heeft bijgedragen aan de vorming van hun identiteit, collectieve geheugen en wereldbeeld.

Tegelijkertijd verlies jij de vraag niet uit het oog in hoeverre de bestudering van geschreven en visuele bronnen uit het verleden wel gebaat kan zijn bij het toepassen van moderne inzichten ten aanzien van de emotionele en psychologische gevolgen van religieus geweld. Terecht wijs jij daarbij voortdurend op het belang van de context waarbinnen het historisch materiaal tot stand is gekomen. Dat je voorafgaand aan je betoog op heldere wijze uiteenzet wat de kenmerken en mechanismen van de verwerking van collectief trauma zijn, heeft in belangrijke mate bijgedragen aan overtuigingskracht van jouw interpretatie van de voor jouw onderzoek geselecteerde hoofdbronnen, te weten het martelaarsbericht (passio) van Perpetua en Felicitas, de werken van de christelijke intellectueel Lactantius en ten slotte die van Augustinus.

De jury vond het deel over het collectieve trauma ("prey") wel sterker dan het deel over de omslag naar "predator". Maar al met al heb je een intellectuele krachtsinspanning geleverd. Bovendien heb je de scriptie op een heldere, beeldende en soms zelfs pakkende wijze geschreven, die de jury waardeert.

Naast je scriptie heb je je ook ingezet voor het vertalen van onderzoek naar deze periode naar het heden. Je past daarbij niet alleen hedendaagse theorieën toe op het verleden, maar laat ook zien hoe dat verleden doorwerkt in het heden, onder meer in de activiteiten die je naast

je studie hebt ontwikkeld, zoals het project 'Wegen naar Rome'. Daaruit blijkt heel nadrukkelijk je passie voor onderzoek. Je hebt bovendien meerdere artikelen gepubliceerd, bent redacteur van Leidschrift, hebt lezingen gehouden en twee beurzen binnengehaald. Allemaal blijken van wetenschappelijke doorzettingskracht en kwaliteit. Wij kijken uit naar het vervolg!

Prof. dr. B.J.P. (Bas) van Bavel, faculteitshoogleraar Transities van economie en samenleving Universiteit Utrecht

Prof. dr. M.W. (Michael) Kwakkelstein, directeur Nederlands Interuniversitair Kunsthistorisch Instituut Florence, hoogleraar kunstgeschiedenis Universiteit Utrecht

Prof. dr. M.L.J.C. (Marlou) Schrover, hoogleraar migratie geschiedenis met speciale aandacht voor gender klasse en etniciteit Universiteit Leiden

De jury vergaderde op 9 december 2025 online onder leiding van KHMW-maatschappelijk lid ir. F.L. (Ferdinand) Grapperhaus. Tevens was ter vergadering aanwezig prof. dr. W.B. (Wim) Drees, secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen KHMW.